

Afsluitende werkconferentie MIND - FABuleus

MIND Landelijk Platform Psychische Gezondheid organiseerde op 7 maart 2017 een afsluitende werkconferentie over het project FABuleus. (voor de foto's: [zie separaat fotoverslag](#))

Het project FABuleus heeft als doelstellingen professionals in de GGZ bewuster te laten zijn van het belang van familie/naasten bij de zorg en hen inzicht en handvatten te geven om triadisch samenwerken in de praktijk 'gewoon' te doen.

In de werkconferentie werden de resultaten van het project FABuleus gedeeld, waarna gediscussieerd werd over de wijze waarop het gedachtegoed van Familie als Bondgenoot (FAB) en de resultaten van het project FABuleus het beste vervolg kan krijgen. De werkconferentie werd begeleid door Ment Gilissen, oud directeur van PGO support.

Welkom

Namens MIND Landelijk Platform Psychische Gezondheid heet Margriet Paalvast iedereen van harte welkom.

Mijn droom van 1000 cadeautjes

Het familie-ervaringsverhaal van Tilly Gerritsma is een bijzonder verhaal. Een prachtig verhaal waarmee zij ons het inzicht gaf dat je ook vanuit een ander perspectief kan kijken naar de gebeurtenissen die je overkomen. Een perspectief waar zij als moeder cadeautjes kreeg, weliswaar soms diep verpakt, van haar kinderen met een psychische kwetsbaarheid. ([Klik hier voor het verhaal van Tilly](#))

Het project FABuleus: aanpak, resultaten en borging

José Laheij, Landelijk projectleider FABuleus

De start van het project in 2013 was in de meest hectische periode die GGZ-organisaties gekend hebben. RVB en familieraden waren daarop gefocust. Deze onrustige situatie in de GGZ is overigens gedurende het gehele project voelbaar geweest. We hebben daarmee rekening gehouden en de stappen langzamer gezet dan de planning was. Het is dan ook bijzonder dat de deelnemende organisaties, Mondriaan, GGz Centraal en Parnassia Haaglanden, ondanks die druk van bezuinigingen en reorganisaties, extra aandacht wilden geven aan de versterking van de rol van naastbetrokkenen.

In 2014 is Mondriaan gestart, in 2015 Parnassia Haaglanden en in 2016 GGz Centraal. Het is gelukt om in drie grote GGZ-instellingen in West, Zuid en Midden Nederland familie/naasten, professionals en cliënten op te leiden tot FAB docent. Na hun opleiding zijn door hen in een triadische samenwerking de 3 FABuleus modules gegeven aan professionals in de eigen instelling.

Gedurende het project zijn ook lessen geleerd. Goede informatie aan potentiële docenten, een vorm van selectie, het in een vroeg stadium betrekken van de afdeling opleidingen van de instelling, heldere randvoorwaarden voor de professionals en een niet belerende, open houding van de FABdocenten waren enkele daarvan.

Alle drie de deelnemende GGZ instellingen gaan in 2017 verder met het opleiden van teams van professionals met de FABuleustrainingen. Daarnaast zijn de afdelingen Opleidingen bezig met de inbedding van de Fabuleus trainingen in hun trainingsaanbod, zodat er door professionals een logische opleidingslijn ervaren wordt. Algemeen wordt gezien dat FABuleus een zeer duidelijke meerwaarde biedt als het gaat om bewustwording van, inzicht in de rol van familie in de GGZ en het bieden van handvatten daarvoor. Het zet de professionals en teams aan tot actie in de praktijk.

Op landelijk niveau zal MIND Landelijk Platform Psychische Gezondheid vervolg geven aan FABuleus. Met name op het gebied van verbinden van ontwikkelingen van FABuleus in de GGZ organisaties, zoals uitrol in andere GGZ Instellingen, netwerken verbinden en kwaliteitsbewaking op het gedachtegoed van Familie als Bondgenoot.

Het project was een project van vele mensen. Speciaal genoemd moet hier worden de opleiders van Familie als Bondgenoot uit Eindhoven: Henk Fox, Tilly Gerritsma, Jos Pieters en Jacqueline Melman, als dragers van de opleidingen van de FAB docenten. Genoemd moeten ook de interne projectleiders: Jacintha Geerkens van Mondriaan, Jorien van Boven van GGz Centraal en Esmeralda de Wit van Parnassia Haaglanden als dragers van het project intern in hun organisatie.

Henk Fox, Familie als Bondgenoot Eindhoven: de opleidingen in het project FABuleus.

In het project FABuleus zijn docenten opgeleid die de verdere uitrol van het gedachtegoed van Familie als Bondgenoot, met de 3 modules FABuleus, kunnen realiseren. Stapsgewijs is het opleiden van de familiedocenten, cliëntdocenten en professionaldocenten vormgegeven. Iedere type docent is eerst op eigen wijze geworven, geïnformeerd, geselecteerd, opgeleid en gecoacht, om vanuit de specifieke rollen en op triadische wijze, de modules te gaan geven. Gebleken is dat het wenselijk is om na de opleiding tot docent nog goede begeleiding en intervisie te geven en vaardigheden en kennis verder te ontwikkelen. Net als in het reguliere onderwijs kost het tijd om van junior naar senior docent te komen.

Resultaten van het begeleidend onderzoek

Wil Buntinx, Buntinx Training & Consultancy

Parallel aan het project FABuleus loopt een onafhankelijk evaluatietraject. Via het methodisch registeren van ervaringen van de verschillende betrokkenen wordt informatie verzameld die kan helpen om de FABuleustrainingen te optimaliseren en te borgen. Bij het onderzoek zijn betrokken:

- Cliënten van afdelingen waar de FABuleus trainingen worden gegeven (wanneer mogelijk door de opgeleide docenten)
- Familieleden van cliënten van afdelingen waar de FABuleus training wordt gegeven door de nieuw opgeleide docenten;
- Participanten in FABuleus trainingen, gegeven door de opgeleide docenten
- Docenten die opgeleid zijn om de FABuleus trainingen te geven.

Vooraf de verhalen van de ervaringsdeskundigen maakten grote indruk en worden als een essentieel onderdeel van de training gezien. Over de vorm van de training is men over het algemeen tevreden. In het geheel werden de modules zeer gewaardeerd: 'de meest zinvolle cursus die men in jaren heeft gevolgd'.

De opgeleide docenten zijn (zeer)tevreden over de opleiding die zij kregen en vinden dat zij goed toegerust zijn om de FABuleus trainingen te geven.

Professionals die deelnamen aan de 3 modules van FABuleus beschrijven een positieve impact op hun denken. De teamgerichte aanpak wordt door zowel familie ('professionals hebben de neuzen een kant op') als de professionals zelf positief gewaardeerd.

De teams stelden in de trainingen individuele en teamdoelen op voor betrekken van familie in de praktijk. De vraag is of familie daar in de praktijk iets van merkte. In twee organisaties zijn positieve trends waar te nemen mbt tot effecten in de praktijk. Twee tot drie maanden nadat teams de FABuleus training had gevolgd is zichtbaar dat de familie meer vertrouwen in de professionals heeft, familie vindt dat betere informatie gegeven wordt en dat de professionals hen beter aanvoelt.

En wat vinden cliënten van familiebetrokkenheid? Positieve, warme contacten tussen begeleiders en familie worden door hen op prijs gesteld.

Een belangrijk aandachtspunt voor het bekijken van de training en het vergroten van de impact van het FAB-gedachtengoed is de wijze waarop dit in de organisatie en haar werkwijze wordt geïntegreerd. De Triadekaart is in geen van de organisaties ingevoerd en geborgd in de behandelplan- en rapportagesystematiek en mag meer aandacht krijgen volgens de respondenten.

Het project FABuleus blijkt gewerkt te hebben: de in het project opgeleide docenten (professionals, familie en cliënten) hebben laten zien dat zij aan professionals in hun instelling een kwalitatief goede FAB training kunnen geven, met positieve effecten op de betrokkenheid van familie/naasten.

Special song door Carolien Cuijpers

Speciaal voor de werkconferentie schreef Carolien Cuijpers het lied 'Je bent niet alleen' over betrokkenheid van familie/naasten.

[De presentaties vindt u allemaal hier](#)

Diner en Thematafels

Met wie zaten we aan tafel?



De drie thematafels

Thematafel 1 ‘ Ervaringen uit het project’

Wat waren de ervaringen:

- In het project is gebleken dat de werving van mensen die de opleiding willen doen veel tijd vergt.
- De organisatie moet er ook klaar voor zijn. Het is een cultuuromslag
- Hoe zit het met de opleiding van nieuwe hulpverleners? Het is belangrijk dat al op de opleiding tot professional studenten sensitief gemaakt worden voor de rol van de familie en triadisch werken. De hogescholen worden hier en daar wel bereikt, de universiteiten nog nauwelijks.
- De ervaring van hulpverleners is geweest dat met de invoering van triadisch werken je eerst meer tijd nodig hebt, maar dat die investering later meer tijd oplevert.
- In de praktijk blijkt dat er behoefte is om de Fabuleus trainingen te verbinden met andere trainingen en opleidingen van GGZ instellingen.
- Onderschat de kracht en kennis van familie niet!

Suggesties voor vervolg:

- Er is een familieraad die graag met FABuleus wil werken.
- Eigenlijk moet het werken et FAB een kwaliteitskenmerk zijn van GGZ instellingen
- Regionaal en lokaal zouden de zorgverzekeraars en gemeenten een grotere rol moeten gaan spelen bij de ondersteuning van de Fabuleus trainingen
- Landelijke borging is belangrijk. Denk aan Mind en de Kamer Familieraden
- Betrek bij landelijk goede opleidingsinstituten en een onderzoeksbureau. Zorgverzekeraars en gemeenten zijn belangrijke partners. Bedenk daarbij dat het geld van zorgverzekeraars is bedoeld voor de regio's waarin ze actief zijn.
-

Thematafel 2 ‘ Landelijke borging van het project FABuleus”

Suggesties voor borging en vervolg:

- Doorontwikkeling van de training. Deze is nu opgezet, maar moet natuurlijk wel worden onderhouden:
 - o Waar vindt dat onderhoud plaats?
 - o Wie verzorgt de opleidingen voor de FAB docenten.
 - o Kritisch kijken naar het programma: kan een deel via e-learning?
- Hoe kunnen we meer instellingen betrekken bij FABuleus, zodat ook zij aan de gang ermee aan de gang gaan?

Aangegeven wordt dat hulpverlening erg is gejuridificeerd. Er wordt eerst gekeken of iets juridisch mag. Mag het niet, dan wordt het ook niet gedaan. We moeten weer meer naar ‘goed hulpverlenerschap’. Instellingen moeten ook meer gaan investeren in de bijscholing op dit terrein.

- Er is ook een generieke module mantelzorg ontwikkeld, die door de beroepsgroepen is geautoriseerd.
- De instellingen zullen de beroepsgroepen moeten faciliteren om de richtlijnen en modules ook echt in hun werk tot hun recht te laten komen. Minder vrijblijvend aanbieden
- De Wet verplichte ggz is door de Tweede Kamer en geeft familie meer rechten. Hier moeten de instellingen uiteindelijk op gaan inspelen.

- De familieraden kunnen ook actiever zijn en wijzen op het belang van scholing
- Val niet in de valkuil van alleen ervaringsverhalen. Als je wilt dat het echt beklijft, dan moet een verhaal worden ingebed in theorie, die wordt toegelicht door een professional. Dan is het geen op zichzelf staand verhaal meer, maar werkt het meer als intervisie. Dat helpt professionals om anders naar familie/naasten te kijken.
- We moeten ook niet het sociale domein vergeten. Ook daar moet nog veel gebeuren voordat familie wordt gezien, gehoord en gesteund.
- De tijd is rijp voor het onderwerp familie/naast betrokkenheid.

Wat moet er nu gebeuren?

1. Maak een Sociale kaart van hoogleraren, hogescholen, en mbo's die kunnen helpen om de training up-to-date te houden, ontwikkelen van nieuwe e-learning modules en om een plek in het vast curriculum te verkrijgen.
2. Benader die bestuurders die al open staan voor het idee dat je familie ondersteunt en waar mogelijk betreft. Niet alleen ggz instellingen, maar ook organisaties in het sociale domein.
3. Regel in overleg met de beroepsgroepen accreditatie voor de training. Dan zullen meer professionals (mogen) komen.
4. Aandacht voor triadisch werken zou een kwaliteitskeurmerk moeten zijn van de instelling.

Thematafel 3: Belang van ervaringskennis

Uitspraken aan deze tafel:

- Ouders en professionals hebben hetzelfde doel, dus we moeten samenwerken.
 - Als ouder weet ik dat de intake is ontzettend belangrijk.
 - Een professional binnen deze zorg weet heel goed dat een cliënt niet altijd weet wat goed voor hem is.
- Om te starten heb je een ambassadeur nodig binnen de organisatie die het gaat dragen, anders krijgt het geen voet aan de grond.
- de Raad van Bestuur moet het een warm hart toedragen.
 - Vanuit onze afdeling zijn we er al langer mee bezig. Ik was een roepende in de woestijn. Er kwam een mogelijkheid voor een nieuw project. Ja! Betrekken van familie!. Er was al een voedingsbodem, die kwam van de werkvloer. Dat is kansrijker dan wanneer het van boven af komt.
 - De Familieraad heeft het gedragen. Dat was belangrijk. In het project FABuleus is die verbinding van begin af aan gelegd.
 - Je hebt dappere personen nodig
- Het ervaringsverhaal:
- Ik heb geleerd het ervaringsverhaal te vertellen én in te korten. Dat was een mooi proces. Het doel is om aan de professionals over te brengen wat er met familie gebeurt bij een opname
 - Je hebt ondersteuning nodig om je ervaringsverhaal op te schrijven.
 - Als iemand nog niet zover is om een verhaal goed te beschrijven (niet te veel boosheid, frustratie) moet je het nog niet doen. Je kunt er wel wat mee, maar de effectiviteit groeit als je met enige afstand naar het verhaal kunt kijken.
 - Degene die zijn verhaal vertelt gaat ook praten met de groep. Als je nog te kwetsbaar bent lukt dat nog niet.

- Borging:
 - Bij degenen die er belang bij hebben.
 - Er moet een vervolg op dit project komen.
 - Patiëntenverenigingen hebben hier ook een taak in, maar die moeten wel willen.
 - FABuleus is een goed project en daar moet verder mee gegaan worden
 - Er zullen meer docenten opgeleid moeten worden
 - Landelijk aanspreekpunt waar GGZ instellingen zich kunnen melden voor deelname